

Azərbaycanda xidmət sahələri coğrafiyası

İzahat vərəqəsi

«Azərbaycanda xidmət sahələri coğrafiyası» fənni magistratura pilləsində I kursun II semestrində 45 saat (30 saat – müəhazirə, 15- laborototiya işi) həçmində tədris edilir.

«Azərbaycanda xidmətin coğrafiyası» kursunun başlıca məqsədi əhali və iqtisadiyyat sahələrinin fəaliyyətini məkan və zaman daxilində fasiləsiz təmin etmək. ölkə və regionlarda şəbəkəsinin düzgün yerləşdirilməsini, yeniləşdirilməsini və elmi-metodiki əsaslarını verməkdən ibarətdir. Ona görə bu məqsədlə tərtib olunan proqram xidmət sahələrinin coğrafi problemlərini və istiqamətlərini əhatə edir.

Proqram həmdə maqistr dissertasiyası üzərində müstəqil tədqiqatlar aparılmasında yardımçı vasitə rolunu oynaya bilər.

Mövzular üzrə saatların paylanması

№	Mövzular	cəm	O cümlədən	
			müh.	sem.
1.	Xidmət sahələri coğrafiyasının predmeti, obyektı və vəzifələri	2	2	
2.	Əhaliyə xidmət coğrafiyası və onun strukturu	4	2	2
3	Xidmətin coğrafi təhlili	2	2	
4	Əhaliyə xidmət sahələrinin ərazi təşkili	4	2	2
5	Xidmət sahələri coğrafiyasının informasiya mənbələri və metodları	4	2	2
6	Şəhər və kənd yerlərində əhaliyə xidmət sahələrinin ərazi təşkili xüsusiyyətləri	2	2	
7	Azərbaycanda xidmət sahələrinin strukturu və coğrafi səciyyəsi	4	2	2
8	Azərbaycanda xidmət sahələrinin yaranma tarixi	2	2	
9	Sosial xidmətlər: mənzil kommunal təsərrüfatı, məişət, iaşə, təhsil, səhiyyə, dini–	4	2	2

	mərasim, dövlət, elm və mədəniyyət xidməti			
10.	Ticarət və marketing xidməti	2	2	
11	Bank, sığorta, maliyyə, hüquqi və əmlak xidməti	2	2	
12	Rekreasiya - turizm xidməti	4	2	2
13	İnformasiya və rabitə, sərnişin nəqliyyatı xidmətləri	2	2	
14	Xidmət sahələrinin regionlar üzrə inkişaf səviyyəsinin təhlili	4	2	2
15	Xidmət sahələrinin inkişafı, yeniləşdirilməsi və idarəedilməsinin dövlət siyasəti	3	2	1
Cəmi:		45	30	15

1. Xidmət sahələri coğrafiyasının predmeti, obyektı və vəzifələri

Xidmət sahələri coğrafiyasının predmeti, məqsəd və vəzifələri. Ölkə və cəmiyyətin həyatında əhəmiyyəti. Xidmət coğrafiyasının elmlər arasında yeri. Xidmət sahələri coğrafiyasının formalaşmasında A. Kovalyovun, A.M. Alekseyevin, M.L. Komarovun, M. A. Abramovun, A. Salmanovun, V.Ə. Əfəndiyevin və b. xidmətləri. Xidmət sahələrinin digər eləmlərlə əlaqəsi və yeri. Xidmət sahələri obyektlərinin əsas xüsusiyyətləri. Azərbaycanda xidmət sahələrinin inkişafı.

2. Əhaliyə xidmət coğrafiyası və onun strukturu

Xidmət anlayışı. Fəaliyyət və xidmət. Alimlərin xidmət sahələri haqqında fikirləri. Maddi istehsal. Maddi istehsalın sahələri. Xidmət qeyri-istehsal sahəsi kimi. Xidmətin ayrı-ayrı növləri. Xidmət növlərinin xüsusiyyətləri. Cəmiyyət və xidmət. Azərbaycanda bazar iqtisadiyyatda xidmət sahələrinin yeri və əhəmiyyəti. Xidmətə daxil olan sahələr.

3. Xidmətin coğrafi təhlili

Xidmət coğrafiyasının öyrənilməsi. Xidmətin coğrafi vəzifələri. Ayrı-ayrı xidmət sahələrinin coğrafiyası. Xidmət sahələrinin coğrafiyası ərazi miqyasına görə bölgüsü. Xidmət məhsullarına tələbat və tələbat normativləri. Tələbatın səviyyələri. Tələbatı müəyyən edən metodlar. Xidmət sahələrinin coğrafiyası xidmətin istehsalı və istehlakının əhəmiyyəti. Xidmətin istehlakçılarının qruplaşdırılması. Əhaliyə xidmətin tipologiyası.

4. Əhaliyə xidmət sahələrinin ərazi təşkili

Xidmət sahələrinin nüəssisələrinin sahə və ərazi sistemləri. Xidmət sahələri müəssisələrinin şəbəkəsi. Sahə şəbəkəsi. Xidmət mərkəzləri. Ərazi xidmət sistemi. Xidmətin ərazi strukturu. Xidmət sahələrinin ərazi təşkili. Xidmət sahələrinin ərazi təşkilindəki baş verən dəyişikliklər.

5. Xidmət sahələri coğrafiyasının informasiya mənbələri və metodları

Statistika informasiya mənbəyi. Xidmət şəraitinin təhlil səviyyələri və obyektləri. Xidmət sahələrinin həcmi (gücü) və obyektlərinin əsas göstəriciləri. Sosioloji sorğu üsulunun tətbiqi. Əhaliyə xidmət sahələrinin tədqiqat metodlarının səciyyəsi Kəmiyyət və riyazi modelləşdirmə metodu. Xidmət sahələrində Geoinformasiya texnologiyasının tətbiqi. Regionlarda xidmət növlərinin inkişaf səviyyəsinin müəyyənləşdirilməsinin əsasları. Xidmət sahələrinin proqnozlaşdırılması. Xidmət sahələrinin öyrənilməsində kartoqrafik metod..

6. Şəhər və kənd yerlərində əhaliyə xidmət sahələrinin ərazi təşkili xüsusiyyətləri

Xidmət mərkəzləri. Xidmət mərkəzinin qrupları və tipləri. Xidmət obyektlərinin növləri üzrə böyüklüyünə görə dəyişməsi. Şəhərlərdə xidmət sahələrinin ərazi təşkilinin xüsusiyyətləri. Gündəlik, dövrü və epizodik istifadə edilən xidmət müəssisələrinin səciyyəsi. Şəhərlərdə kütləvi xidmət mərkəzləri. Şəhərlərdə ərazi, kommunikativ və unikal səviyyələrin təhlili. Kənd yerlərində əhaliyə xidmət sahələrinin ərazi təşkilinin xüsusiyyətləri. Azərbaycanın kənd yaşayış məskənlərində xidmət müəssisələrinin yerləşməsi. Kənd yaşayış məskənlərində əhaliyə xidmətin ərazi təşkilinin tipləri.

7. Azərbaycanda xidmət sahələrinin strukturu və coğrafi səciyyəsi

Xidmət sahələrinin ölkə iqtisadiyyatında yeri və əhəmiyyəti. Əhalinin məşğulluğunda xidmət sahələrinin normativlər əsasında öyrənilməsi. Azərbaycanda xidmətin ənənəvi və yeni sahələrinin səciyyəsi. Xidmət sahələrinin sahə və regional baxımdan təhlili.

8. Azərbaycanda xidmət sahələrinin yaranma tarixi

Azərbaycanda xidmət coğrafiyasının formalaşması və inkişafının ölkə iqtisadiyyatı ilə qarşılıqlı əlaqəsi. Müstəqilliyə qədər və müstəqillikdən sonra xidmət sahələrinin inkişafı və idarə olunmasında baş verən yeniliklər. Xidmətin müasir strukturunun xarakterik cəhətləri.

9. Sosial xidmətlər: mənzil kommunal təsərrüfatı, məişət, iaşə, təhsil, səhiyyə, dini-mərasim, dövlət, elm və mədəniyyət xidməti

Ölkədə həyata keçirilən sosial siyasətin xidmət coğrafiyasının genişləndirilməsinə təsiri. Əhalinin gündəlik fəaliyyətini təmin edən xidmət sahələri. Sosial xidmət anlayışı. Sosial xidmətə aid edilən sahələrə: mənzil-kommunal, məişət, iaşə, dini mərasim xidmətləri. Təhsil, səhiyyə, dövlət, elm və mədəniyyət. xidmətləri.

10. Ticarət və marketinq xidməti

Ticarət xidmətinin quruluşu. Marketinq xidmətinin yaranması tarixi. Marketinq xidmətinin mühüm vəzifələri. Azərbaycanda marketinq xidmətinin inkişaf yolları. Xidmət sahələrində marketinqin xüsusiyyətləri.

11. Bank, sığorta, maliyyə, hüquqi və əmlak xidməti

Bank xidmətinin formaları və göstərdiyi əsas xidmətlər. Azərbaycanda müasir dövrdə bankların rolu. Maliyyə-kredit və sığorta xidmətləri. Hüquq məsləhətxanalı, vəkil xidməti və notarial kontorların fəaliyyəti. Əmlak Məsələləri Dövlət Komitəsinin əznində Daşınmaz Əmlakın Dövlət Reyestri xidmətinin fəaliyyəti.

12. Rekreasiya - turizm xidməti

Turizm xidmətinin yaranma tarixi. Turizm və onun növləri (istirahət, elmi, dini, işgüzar, idman və s.). Azərbaycanda turizm xidmətinin inkişafı. Azərbaycanın turizm bölgələri və turizmin inkişaf problemləri.

13. İnformasiya və rabitə, sərnişinnəqliyyatı xidmətləri

İnformasiya xidmətinin yaranma tarixi. İnformasiya biznesinin növləri və inkişaf yolları. Rabitə növlərinin səciyyəsi və İNTERNET şəbəkəsinin inkişafı. Sərnişin daşımalarının nəqliyyat növləri üzrə göstəriciləri və dinamikasını təhlili. Şəhərlərarası və şəhərdaxili daşımalar. Avtomobil nəqliyyatının regionlarda sərnişin daşınmasında yeri.

14. Xidmət sahələrinin regionlar üzrə inkişaf səviyyəsinin təhlili Azərbaycan regionlarında xidmət sahələrinin inkişafı və fərqləri. İri şəhərlərdə xidmətin vəziyyəti. Azərbaycanın iqtisadi rayonlarında xidmət sahələrinin inkişafı və müqayisəsi.

15. Xidmət sahələrinin inkişafı, yeniləşdirilməsi və idarəedilməsinin dövlət siyasəti

Elmi-texniki tərəqqinin yeni xidmət sahələrinin yaranmasında əhəmiyyəti. Müasir texnologiyalar əsasında əhalinin elektron xidmətlərin təşkili və inkişafının coğrafiyası. ASAN xidmətinin əhəmiyyəti. Azərbaycan Respublikası Regionların sosial-iqtisadi inkişafı Dövlət proqramlarında (2004-2008, 2009-2013 və 2014-2018 illər) xidmət sahələrinin yeri. "Gələcəyə Baxış-2020" Dövlət konsepsiyasında xidmət sahələrinin yeri.

Ə D Ə B İ Y Y A T

Əsas

1. Əfəndiyev V.Ə. redaktəsi ilə. Azərbaycanın iqtisadi və sosial coğrafiyası. Bakı Universiteti nəşriyyatı. Bakı. 2010
2. Azərbaycan Respublikası regionların sosial-iqtisadi inkişafı Dövlət proqramları (2004-2008, 2009-2013 illər).
3. A.Ş.Şəkəreliyev. Dünya iqtisadiyyatı və beynəlxalq iqtisadi münasibətlər. Bakı 1999
4. Həsənov T.G. Coğrafiyanın tədqiqat metodları. 1990. B.
5. Həsənov T.G. Azərbaycanın infrastruktur sahələrinin inkişaf səviyyəsi və ərazi təşkilinin təhlili. Bakı Universiteti Xəbərləri. Təbiət elmləri seriyası. 2006. № 3.
6. ARDSK. Ticarət və xidmət. Statistik məcmuə. Bakı. Səda 2014
7. ARDSK. Azərbaycan nəqliyyatı. 2005-2012.
8. Soltanova H.B., Ağakərimov M.M., Babazadə S.T. Mehmanxana xidməti. Bakı 2005
9. Əfəndiyev V.Ə. Nağıyev S. Q. Əhali coğrafiyası. Bakı Universiteti nəşriyyatı. Bakı. 2006
10. Əfəndiyev V.Ə. Urbanizasiya və Azərbaycanın şəhər yaşayış məskənləri. Bakı Universiteti nəşriyyatı. Bakı. 2002
11. www.prezident.az
12. www.azstat.gov.az

Əlavə

1. Эфендиев В.А. География населения. Издательство Баки Университети. Баку. 2005
2. Абрамов М.А. География сервиса. Москва. 1985
3. Котляров Е.А. география отдыха и туризма. Москва. 1978.
4. Меркушева Л.А. География сферы обслуживания населения. Красноярск. 1989

5. Алексеев А.И., Ковалев Е.М., Ткаченко А.А. География сферы обслуживания: основные понятия и методы. Учеб. Пособие. 1991
6. Комаров М.Л. Инфраструктура регионов мира. Учебник. Издательство Михайлова В. А. 2000
7. Бурменко Т.Д., Даниленко Н.Н., Туренко Т.А. Сфера услуг в современном обществе: Экономика. Учебное пособие. Кнорус. Москва. 2006
8. Плисецкий Е.Л. Коммерческая география России. Территориальная организация производства и рынка. Издательство: Кнорус, Москва. 2013 г.
9. Новрузов В.Т. Социально-бытовая инфраструктура Азербайджана. Баку. 1991.
10. Ахундова Н.Ф. Развитие и совершенствование территориальной организации социальной инфраструктуры в городе Баку. Автореферат. Баку. 2003
11. География мирового хозяйства: учебник / Отв. редактор Н.С. Мироненко. Трэвел Медиа Интернэшнл. Москва. 2012
12. Тикунова И.Н. География мирового туризма // География мирового хозяйства: учебник. Трэвел Медиа Интернэшнл. Москва. 2012